

E3Effectevaluatie advies RRKC Rotterdamse Culturele Basis

Op 10 mei 2019 ontving de RRKC de adviesaanvraag van het college over de instelling van een Rotterdamse Culturele Basis (RCB). Uit de aanvraag: 'Het college overweegt een beperkt aantal grote instellingen een positie te geven in het bestel die meer recht doet aan hun sleutelpositie en hun vermogen om verantwoordelijkheid te nemen bij ontwikkelingen in het culturele veld in de stad'. Het college kiest voor een selectie van instellingen op basis van omvang en de impact van de betreffende instelling en vooral hun vermogen om hun verantwoordelijkheid voor een groter deel van de cultuursector gestalte te geven en aldus strategisch partner te zijn van de gemeente' en 'Voor deze instellingen heeft het college een subsidierelatie voor ogen die uitgaat van de gebruikelijke periodieke artistiek inhoudelijke beoordeling, onder de kanttekening dat de subsidierelatie niet ter discussie staat'. Het college vraagt de RRKC om advies over

- de samenstelling van de groep van instellingen die op basis van door het college geformuleerde criteria tot de geselecteerde partners gaan behoren
- de ingrediënten voor het formuleren van het doel dat de gemeente Rotterdam aan deze instellingen meegeeft.
- de voorgestelde wijze van verantwoording

De gemeente vraagt de RRKC om binnen vijf weken advies uit te brengen. Voorafgaand aan de aanvraag was er geen gelegenheid voor gesprek tussen de gemeente en de RRKC over de vraagstelling. Deze beide zaken zijn in strijd met het protocol dat is afgesproken tussen gemeente en RRKC //zie het definitieve stappenplan, link//

De RRKC besprak de adviesaanvraag in hiervoor een ingelaste vergadering op 27 mei 2019. In de vergadering van de RRKC wordt er door de Raad op gewezen dat de adviesaanvraag 'onfatsoenlijk' is: de RRKC krijgt onvoldoende tijd om de aanvraag in behandeling te nemen. De vorming van de RCB is geagendeerd in de gemeenteraadscommissie ZOCS op 12 juni. Het advies van de RRKC is door het college gevraagd op uiterlijk 14 juni. Daarmee zou het advies NA de politieke discussie in de gemeenteraad uitgebracht worden en dat leek de RRKC een ongelukkige timing.

Adviesbrief RRKC 12 juni 2021

Op 12 juni zond de RRKC het advies over de RCB aan het college en tegelijkertijd ook aan de gemeenteraad als bijdrage aan het gesprek aldaar.

De samenvatting van het advies:

'U hebt de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC) om advies gevraagd over de mogelijke vorming van een Rotterdamse Culturele Basis van grote culturele instellingen. Dit voorstel komt terug in uw Uitgangspuntennota (UPN) Stad in Transitie, Cultuur in Verandering (juni 2019). U hebt de Raad vooral vragen gesteld over hoe de Rotterdamse Culturele Basis ingevoerd zou kunnen worden (zie de adviesaanvraag, bijlage 1).

De RRKC kan zich voorstellen dat een Rotterdamse Culturele Basis een bijdrage kan leveren aan versterking van het culturele veld. Een dergelijke vergaande ingreep in het Cultuurplan vraagt echter om een heldere doelstelling en argumentatie (waarom), een goede afstemming met het culturele veld over inhoudelijke criteria én een haalbare fasering. Aan deze voorwaarden is volgens de Raad nu onvoldoende voldaan. Het is de RRKC op dit moment nog niet duidelijk welke bijdrage de vorming van een Rotterdamse Culturele Basis zal leveren aan het dynamische en effectief cultuurbeleid dat u voor ogen heeft. De Raad vraagt zich af of het de bedoeling is om nu, tegelijk met de vaststelling van de UPN, maar zonder inhoudelijke discussie hierover, een dergelijke forse verandering in het Rotterdamse culturele bestel door te voeren. Het is nog onduidelijk hoe deze stelselwijziging bijdraagt aan de Uitgangspunten van het cultuurbeleid, zoals die in de nota geformuleerd zijn. Is het de bedoeling van het college met deze wijziging ook de besteding van de beschikbare financiële middelen al vooraf vast te leggen, te weten een geschat budget van 62 mln voor de Culturele Basis en 22 mln voor het Cultuurplan? En wat betekent dit voor het Cultuurplanadvies? Tevens ziet de Raad een discrepantie tussen het ambitieniveau in de UPN en het beschikbare budget, hetgeen gecompliceerd wordt door onduidelijkheid over de verdeling van de beschikbare middelen over de verschillende subsidie-instrumenten. Deze informatie heeft de Raad nodig om de mogelijke vorming van een culturele basis te beoordelen'.

De directe toezending aan de gemeenteraad en de wethouder samen wijkt af van de afspraak dat de wethouder eerst het advies ziet, waarna zijn reactie op het advies tegelijkertijd wordt gecommuniceerd met het advies zelf. De RRKC vond het toch noodzakelijk dit advies zo uit te brengen om het nog tijdig een rol te laten spelen in het meningsvormend debat over de UPN 2021/2024.

Adviesbrief RRKC in commissie ZOCS gemeenteraad 12 juni 2021

Het advies van de RRKC kwam aan de orde in de vergadering van de commissie ZOCS van 12 juni 2021, in het debat over de UPN. Bij de opening van de vergadering van de commissie ZOCS meldt de voorzitter verrast te zijn het advies van de RRKC toegezonden te hebben gekregen zonder tekst van de wethouder. De wethouder gaf zelf ook aan verrast te zijn hierdoor en hierover met de RRKC in gesprek te zullen gaan.

De wethouder vraagt de gemeenteraad om het principe besluit op de instelling van de RCB in deze vergadering te nemen waarna de Raad op 9 september verder kan spreken over 'de manier waarop' en de criteria. Het RRKC advies wordt veel aangehaald en is aanleiding voor discussie of het besluit nu wel genomen kan worden 'onder tijdsdruk'. Vooral NIDA, Denk en de Pvd stellen vragen, de coalitie partners zijn er wel voor de beslissing te nemen.

De vraag van de gemeenteraad is of de RRKC alsnog wil adviseren over de inhoudelijke criteria. De wethouder reageert door te zeggen dat de criteria voor de vorming van de RCB nog in gesprek worden gebracht in de vergadering van de commissie ZOCS in september

De wethouder zeg toe te gaan reageren op het advies van de RRKC in augustus zodat dit op tafel ligt als de gemeenteraad er verder over spreekt. Verschillende partijen zijn het niet eens met het akkoord van de gemeenteraad op het instellen van de RCB, de coalitie partijen dragen het voorstel wel.

Verschillende partijen dringen aan op advies van de RRKC over de criteria voor de RCB.

De discussie loopt hoog op, stemmen staken op de vraag of de gemeenteraad akkoord is met de wethouder te vragen om een procesvoorstel te doen en het principe besluit om de RCB in te stellen.

De wethouder continueert de beantwoording van de vragen van de commissieleden over de UPN.

Over de RCB antwoordt hij dat de RCB geëvalueerd gaat worden. Zijn argument is dat met de instelling van de RCB duidelijk wordt hoeveel budget er is voor de 'overige' instellingen.

Reactie wethouder Kasmi op RCB advies RRKC d.d.25 juni .2019.

De wethouder reageert als gebruikelijk inhoudelijk op het advies:

'In onze ogen is door opnemings van deze instellingen in het Cultuurplan een vorm van vierjaarlijkse schijnafweging ontstaan: de genoemde instellingen worden volgens dezelfde procedure beoordeeld als andere instellingen terwijl het onwaarschijnlijk is dat de gemeente de subsidierelatie zal beëindigen. Vanuit het oogpunt van transparantie willen wij met ingang van 2021 dan ook een onderscheid maken tussen deze instellingen en andere cultuurplan aanvragers bij de advisering over aanvragen voor meerjarige ondersteuning' (p.1)

De wethouder meent met de instelling van de RCB meer recht te doen aan de sleutelpositie van deze groep instellingen.

'Geen vrijbrief derhalve voor gerenommeerde of grote instellingen en geen voorrecht of beloning, maar de keuze voor een aantal culturele instellingen die op basis van een aantal criteria geacht worden

- expliciet en zichtbaar verantwoordelijkheid te nemen voor nieuwe ontwikkelingen in de Rotterdamse cultuursector als geheel en voor talenten in de stad. Deze instellingen krijgen daartoe een extra opdracht mee.

- zich strategische partner van de gemeente te betonen in opgaven waar de stad voor staat....

Onze keuze voor de RCB maakt het tegelijkertijd mogelijk gericht te investeren in andere culturele organisaties en ontwikkelingen....'

De wethouder constateert dat het advies van de RRKC inhoudelijk geen antwoord geeft op de adviesvraag en dat de wijze van openbaarmaking niet conform de tussen ons geldende afspraken is verlopen en kondigt aan de RRKC opnieuw te zullen benaderen voor advies over de RCB.

In de bijlage bij de brief wordt de reactie van het college wat verder uitgewerkt. Het college vindt dat de realisatie van een RCB de ruimte creëert voor verandering en verwijst daarin naar de subsidierelatie en 'verantwoordingsdialoog' tussen de instellingen en de gemeente. Het college ziet geen tegenstelling in de RCB die is samengesteld met gemeentelijke criteria en - door de RRKC bepleit - meer inhoudelijke benadering van de bijdrage die men levert aan de culturele ontwikkeling van de stad.

Tweede adviesaanvraag college over de RCB 15 juli 2022

In deze tweede adviesaanvraag leidt de wethouder in door aan te kondigen dat er in oktober 2019 debat zal plaatsvinden in de gemeenteraad over de RCB. 'Bij die beraadslaging betrek ik graag uw advies over de inhoudelijke aspecten van de RCB in de context van de Uitgangspuntennota voor het cultuurbeleid 2021 - 2024 en de wijze van verantwoorden en monitoren'.

In de brief herhaalt de wethouder de argumenten uit de reactie brief van 25 juni op basis waarvan hij toch tot een RCB wil komen. 'Vanuit deze gedachte vraag ik u advies uit te brengen over de kaders die de gemeente zou moeten hanteren oor het ontwikkelen en formuleren van deze extra opdracht aan de betreffende instellingen'. Het college vraagt de RRKC het advies uit te brengen uiterlijk op 26 augustus 2019. De wethouder zal de RRKC vragen om de RCB instellingen langs de gebruikelijke weg artistiek inhoudelijk te beoordelen, 'zei het dat de subsidierelatie niet ter discussie staat'.

Antwoord op adviesaanvraag RCB van de RRKC d.d. 16 juli 2019

De RRKC geeft aan graag te willen adviseren over de RCB, maar daartoe helaas niet in staat te zijn in de periode tussen 16 juli en 25 augustus. Het is in die periode niet mogelijk om een adviseurs en leden van de RRKC samen te brengen om tot het advies te komen. Een principieel bezwaar is dat dat de RRKC vindt dat hij ten behoeve van advisering over de RCB het gesprek aan zou moeten gaan met de culturele sector in brede zin. Daarvoor is er geen ruimte. De Raad is benieuwd naar het voorstel voor de RCB en geeft aan nog steeds achter het advies van 12 juni te staan. De RCB zal onderdeel uitmaken van het RRKC advies over het Cultuurplan. De RRKC stelt verder vast dat het college zich bij deze en andere adviesaanvragen niet houdt aan de gemaakte werkafspraken c.q. de termijn die benodigd is voor adequate advisering. De Raad stelt voor hierover in de te wijzigen Uitvoeringsregeling RRKC een bepaling op te nemen, conform andere adviesraden zoals de BredeRaad010.

Reactie wethouder Kasmi op het antwoord van de RRKC

De wethouder meldt in een korte brief dat een langere termijn voor advisering niet mogelijk is in verband met de afspraak die hij heeft met de leden van de raadscommissie ZOCS dat de RCB op 11 september inhoudelijk zal worden besproken. 'aangezien u aangeeft niet aan mijn verzoek te kunnen voldoen, zie ik mij genoodzaakt om advies in te winnen bij een derde partij'.

Hiermee is dit adviestraject van de RRKC over de RCB afgerond. Het vervolg is nog wel dat het college de RRKC in een aparte brief vraagt om in de beoordeling in het kader van het Cultuurplan advies.

Aanvulling wethouder op de opdracht Cultuurplan advies inzake de RCB d.d. 15 juli 2019

De wethouder vraagt de RRKC om in de beoordeling voor de RCB instellingen een aantal voor deze instellingen specifieke zaken te beoordelen voor he Cultuurplan advies. De centrale vraag die de RRKC hier uit haalt is:

'Hoe beoordeelt u het strategisch partnerschap en de instelling overstijgende verantwoordelijkheid van de RCB-instelling?'

Het oordeel van de RRKC berust op de ambities van de instelling, de manier waarop zij die denkt te realiseren en of zij te kwalificeren als extra inspanning, die haar positie als RCB-instelling rechtvaardigt.

Het Cultuurplan advies over de RCB in het kort:

De RRKC is van mening dat de RCB-instellingen over het algemeen magere en teleurstellende plannen hebben ingediend v.w.b. de overstijgende rol. Zij geven slechts vrijblijvend invulling aan de 'extra' opdracht van het college en nemen geen verantwoordelijkheid voor de culturele sector als geheel. Voor zover de instellingen deze opdracht al invullen doen zij dit vooral vanuit hun eigen 'core business' en niet vanuit een overstijgende verantwoordelijkheid.

Gunstige uitzonderingen zijn de Kunsthal en Theater Zuidplein, die binnen de RCB het hoogst scoren op zowel hun culturele betekenis als de inzet op Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit, Museum

Boijmans van Beuningen moet geprikkeld worden om een andere visie te ontwikkelen op zijn rol in de stad (bron: Cultuurplan advies 2021/2024 onderdeel RCB).

Reactie college van B&W op Cultuurplan advies onderdeel RCB

'Dat de acht RCB-instellingen er in meerderheid onvoldoende in geslaagd zijn hun instelling overstijgende verantwoordelijkheid en hun inzet op de gemeentelijke beleidsprioriteiten op overtuigende wijze te verwoorden, kunnen wij niet afleiden uit de individuele adviezen. Bovendien trekt de RRKC naar onze mening een conclusie die op basis van de ingediende cultuurplanaanvragen prematuur is; de RCB moet nog van start gaan en heeft nog niet de kans gekregen zich te bewijzen. Al eerder heeft de RRKC in een zelfstandig advies over dit onderwerp aangegeven een voorkeur te hebben voor een andere samenstelling van de RCB. Wij hebben dat advies destijds niet overgenomen'. (uit verdeelvoorstel college Cultuurplan 2021/2024) .

en 'Wij hebben toegezegd na vier jaar de ervaringen met en resultaten van de RCB te evalueren en de uitkomsten te betrekken bij de opzet van de Uitgangspuntennota voor de cultuurplanperiode 2025-2028. Wij zien geen aanleiding op deze besluiten en toezeggingen nu al terug te komen'(idem). Gevraagd naar de verhouding met de RRKC meldt de wethouder dat die goed is, maar dat hij verrast is door het advies. De RRKC heeft zich niet aan de werkafspraken gehouden en de wethouder wil van de RRKC graag horen wat de beweegredenen zijn. Hij is door de actie verrast. De RRKC moet een neutraal orgaan zijn, door deze manier van werken is de neutraliteit in het geding, aldus de wethouder.

Communicatie

RCB: 12 juni 2019 – 12 juni 2020

1) Presentatie/Live-stream

n.v.t.

2) Website

Bezoeken adviespagina's:

- rrkc.nl/advies_item/Rotterdamse-Culturele-Basis+: 43
- rrkc.nl/2019/06/17/cultuursubsidies/: 174

3) Pers & Free publicity

Meldingen en referenties aan het advies:

Vers Beton: De cultuursector op de schop? Vijf vragen over de RCB:

<https://versbeton.nl/2020/01/de-cultuursector-op-de-schop-vijf-vragen-over-de-rotterdamse-culturele-basis/>

Bespreking in de gemeenteraad

Deze adviesbrief is 9 juni 2019 besproken in de gemeenteraad tijdens de vergadering '[Vergadering Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport \(2018-2022\)](#)' en op 11 september 2019 tijdens de vergadering '[Extra vergadering Commissie ZOCS](#)'.

Het advies is op de volgende momenten ter sprake gekomen in de gemeenteraad:

- [Melding RRKC & RCB](#)
- [Melding RRKC & RCB & Adviesbrief](#)
- [Melding adviesbrief \(kenmerk: di0171/RZ/SD\)](#)